

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Moraru Igor, reprezentat de avocatul Musteață Eugeniu,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Moraru Igor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Serviciul de Protecție și Pază de Stat cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva deciziei din 29 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Moraru Igor împotriva hotărârii din 04 iulie 2022 a Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani,

(Dosarul nr.3ra-801/23
NR PIGD 2-21090422-01-3ra-04082023)

Recursul declarat până la 01 septembrie 2023. Temeiurile recursului nu se încadrează în prevederile art.246 din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023). Dezacordul recurentului cu decizia contestată nu constituie temei de casare a acesteia.

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud: I. Barbacaru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Minciuna, V. Negru, E. Palanciuc)

11 iunie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând, în lipsa părților, admisibilitatea recursului declarat de Moraru Igor, reprezentat de avocatul Musteață Eugeniu,
Curtea Supremă de Justiție, în completul de judecată compus din:
Stela Procopciuc, *Președinte*
Ion Malanciuc,
Oxana Parfeni, *Judecători*
constată următoarele:

ÎN FAPT:

1. La 16 iunie 2021, Moraru Igor a depus cerere de chemare în judecată, în procedura contenciosului administrativ, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Serviciul de Protecție și Pază de Stat cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

2. În susținerea acțiunii reclamantul a indicat că la 15 aprilie 2021, s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cu cerere, solicitând recalcularea pensiei în temeiul Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544 din 23 1993, reieșind din drepturile bănești calculate pentru ultimele 12 luni, în legătură cu încetarea raporturilor de serviciu din 01.04.2021.

3. Prin scrisoarea din 21.04.2021, CNAS i-a comunicat să prezinte unele acte în original, iar după ce a prezentat pârâtei actele solicitate a fost emisă decizia nr.91/2021/30210 din 21 mai 2021, prin care a fost respinsă cererea sa cu privire la recalcularea pensiei.

4. Nefiind de acord cu decizia CNAS din 21.05.2021, Moraru Igor la 27 mai 2021 s-a adresat cu cerere prealabilă la CNAS, solicitând reexaminarea cererii din 15 aprilie 2021 și din 22 aprilie 2021, anularea deciziei nr.91/2021/30210 din 21 mai 2021, cu emiterea unui act administrativ favorabil privind recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă, reieșind din vechimea în muncă de 33 de ani 02 luni 00 zile, din media lunară din venitul pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din data de 01 aprilie 2021.

5. Prin decizia (răspunsul) CNAS nr.M-1060/21 din 07 iunie 2021, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

6. Reclamantul consideră refuzul CNAS privind recalcularea pensiei drept ilegal și neîntemeiat, din următoarele motive.

7. Moraru Igor a reținut că la 10 septembrie 2015 a demisionat din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat, iar din 11 septembrie 2015, beneficiază de pensie în temeiul Legii nr.1544/1993.

8. La 16 septembrie 2015, s-a reangajat în cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat, iar la 01 aprilie 2021, s-a eliberat din serviciu.

9. La 01 aprilie 2021, Serviciul de Protecție și Pază de Stat a eliberat adeverința nr.2/382, prin care s-a stabilit că la 01 aprilie 2021, vechimea sa în muncă constituie - 33 de ani 02 luni 00 zile.

10. Din refuzul CNAS rezultă că cererea de recalculare a pensiei a fost respinsă din motiv că legea în vigoare nu prevede posibilitatea stabilirii repetate a pensiei după o eventuală reangajare în serviciul militar.

11. Reclamantul a notat că potrivit art.2 alin.(1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544/1993, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberare din serviciu.

12. Din prevederile art.51 alin.(1) din Legea nr.1544/1993 rezultă că, în cazul apariției unor circumstanțe care implică modificarea mărimilor pensiilor stabilite pentru militarii în termen și familiile acestora, recalcularea pensiilor se efectuează în termenele stabilite de Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii.

13. Reclamantul consideră că CNAS eronat a statuat obiectul cererii prealabile, deoarece a solicitat recalcularea pensiei și nicidecum stabilirea acesteia în mod repetat.

14. Cu trimitere la art.33 alin.(4¹) din Legea nr.156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, reclamantul a indicat că, pensionarii care activează sau au activat în câmpul muncii după realizarea/reexaminarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă în condițiile prezentei legi pot solicita reexaminarea pensiei nu mai des decât o dată la doi ani, cu condiția că pensia calculată conform formulelor din anexe, părți integrante ale prezentei legi, este mai mare decât pensia aflată în plată. Casa Națională de Asigurări Sociale a început a stabili, calcula și achita pensia angajaților structurilor de forță începând cu 01 ianuarie 2017, iar din data intrării în vigoare a Legii nr.1544/1993 - până la 01 ianuarie 2017, circumstanța cum ar fi „reangajarea” în structurile de forță, constituie temei de recalculare a pensiei.

15. În opinia reclamantului, CNAS abuziv face o interpretare diferită a Legii nr.1544/1993 în defavoarea salariatului/pensionarului numai pentru faptul că s-a schimbat instituția abilitată în vederea achitării pensiilor. Or, o interpretare diferită a prevederilor art.51 alin.(1) din Legea nr.1544/1993, decât cea acceptată pe toată perioada 23 iunie 1993 – până la 01 ianuarie 2017, în sensul reținut de CNAS este inadmisibilă, deoarece contravine principiului securității raporturilor juridice garantat de art.6 CEDO, în partea ce ține de

previzibilitatea legii în corelare cu principiul încrederii legitime, care impune ca legislația să fie clară și predictibilă, unitară și coerentă, prin urmare, să nu fie interpretabilă și folosită împotriva părții slabe.

16. La caz, CNAS nu a indicat care a fost necesitatea schimbării practicii de exercitare a dreptului discreționar în cazuri similare raportate la perioada de stabilire a pensiei de către structurile de forță. De fapt, obiectul acțiunii constă în obținerea de către dânsul a unei pensii mai bune, drept garantat de art.47 alin.(2) din Constituție.

17. În viziunea lui Moraru Igor chiar dacă dreptul la pensie nu este un drept desinestătător, consacrat și apărut de Constituție și Convenția Europeană, grație caracterului patrimonial al prestațiilor sociale, a fost asimilat de CEDO unui drept de proprietate (socializarea noțiunii de „bunuri”), iar în consecință protecția dreptului la pensie oferită de art.47 din Constituție, este asezonată cu protecția oferită de art.46 din Constituție și art.1§1 din Protocolul 1 la CEDO. Astfel, o interpretare abuzivă în defavoare părții slabe a circumstanțelor de fapt și a prevederilor legale ce stabilesc recalcularea pensiei, duce în mod inevitabil la încălcarea nu numai a prevederilor legale naționale, dar și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova face parte.

18. În speță, CNAS nejustificat nu a luat în calcul perioada 31 iulie 2015 – 01 aprilie 2021, drept circumstanță generatoare pentru recalcularea pensiei sale, contrar prevederilor art.51 alin.(1) din Legea nr.1544/1993.

19. Mai mult ca atât, potrivit art.61 alin.(1) din Legea nr.1544/1993, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

20. Din norma dată de drept rezultă că legislatorul a prevăzut expres posibilitatea recalculării pensiei în cazul în care apar circumstanțe noi, care duc la majorarea acesteia, fără a face precizare despre proveniența actelor suplimentare și data apariției lor, stabilind doar că recalculul se va face pentru perioada precedentă, dar cel mai mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

21. În contextul enunțat Moraru Igor a solicitat admiterea acțiunii, anularea deciziei nr.91/2021/30210 din 21 mai 2021 și deciziei nr.M-1060/21 din 07 iunie 2021 emise de Casa Națională de Asigurări Sociale, prin care i s-a refuzat recalcularea pensiei în temeiul Legii nr.1544/1993, reieșind din

drepturile bănești calculate pentru ultimele 12 luni, în legătură cu încetarea raporturilor de serviciu din 01 aprilie 2021; obligarea CNAS să emită act administrativ individual favorabil, prin care să fie recalculată pensia sa reieșind din vechimea în muncă de 33 de ani 02 luni 00 zile și din suma soldei calculate din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 01 aprilie 2021.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE:

22. Prin hotărârea din 04 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea depusă de Moraru Igor.

23. Prima instanță a motivat soluția prin faptul că obiectul examinării prezentei cauze constituie verificarea legalității deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial – Chișinău, Centru nr. 91/2021/30210 din 21.05.2021, precum și decizia adoptată în procedura prealabilă exprimată prin răspunsul CNAS nr. M-1060/21 din 07.06.2021 și cerința subsecventă de obligare a autorității pârâte de a efectua recalcularea pensiei lui Moraru Igor.

24. Prima instanță a subliniat că Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Chișinău, Centru a invocat drept temei de refuz în recalcularea pensiei lui Moraru Igor faptul că dreptul la pensie apare o singură dată, după eliberarea din serviciu cu dreptul de a fi recalculată în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544 din 23 iunie 1993, însă legea nu prevede stabilirea/recalcularea repetată a dreptului la pensie după o eventuală reangajare în serviciul militar (f.d. 10).

25. Cu trimitere la art.1 alin.(1), art.2 alin.(1), art.48, art.50 alin.(1) lit.b) din Legea nr.1544/1993, instanța de fond a indicat că din interpretarea normelor precitate rezultă că, legislatorul a stipulat concret momentul apariției dreptului pentru primirea pensiei militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare.

26. Reclamantul Moraru Igor la 10.09.2015 a demisionat din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat, iar începând cu 11 septembrie 2015 beneficiază de pensie în temeiul Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993.

27. Prima instanță a reținut că Casa Națională de Asigurări Sociale la emiterea deciziei de refuz în recalcularea pensiei nr.9/2021/30210 din 21.05.2021 a menționat că pensia lui Moraru Igor a fost stabilită la eliberarea din serviciu în baza art.2 alin.(1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și

a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544 din 23 iunie 1993. Prin urmare, este evident că angajarea reclamantului Moraru Igor în cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat, în perioada 16.09.2015 – 01.04.2021 (f.d. 7), nu poate constitui temei pentru recalcularea pensiei pentru vechime în muncă, prin includerea vechimii în muncă obținute suplimentar după data realizării dreptului la pensie pentru vechime în muncă – 11.09.2015.

28. La capitolul dat prima instanță a menționat că dreptul la pensie pentru vechimea în muncă apare o dată, și anume după eliberarea din serviciu, cu dreptul de a fi recalculată în condițiile legii. Obiectul acțiunii ține de dreptul persoanei la recalcularea pensiei, drept ce face parte din categoria drepturilor sociale, este asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul adițional nr. 1 la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

29. Cu trimitere la art.61 alin.(1) și (2) din Legea nr.1544/1993, instanța de fond a remarcat că potrivit normei date de drept există trei situații în care pensia pentru vechimea în serviciu stabilită anterior urmează a fi recalculată, și anume: 1) existența documentelor aflate la organele de pensionare la momentul recalculării pensiei; 2) prezentarea ulterioară a actelor suplimentare ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei până la stabilirea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi; 3) recalcularea pensiei se efectuează în cazul în care persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciul militar.

30. Prima instanță a remarcat că la materialele dosarului nu sunt anexate probe concludente din care să rezulte că la 11 septembrie 2015 lui Moraru Igor i-a fost stabilită pensia la prelungirea peste limita de vârstă a termenului de aflare în serviciu în condițiile art.2 alin.(2) din Legea nr.1544/1993.

31. În asemenea circumstanțe, prima instanță a considerat întemeiate argumentele autorității emitente precum că situația lui Moraru Igor nu cade sub incidența art.61 din Legea nr.1544/1993, or, Legea respectivă nu garantează militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupelor organelor afacerilor interne dreptul la stabilirea repetată a mărimii pensiei în cazul în care au fost reangajați și au obținut o altă vechime în muncă. În caz contrar, ar reieși că subiecții menționați ar dispune de nenumărate ori de dreptul la stabilirea sau repetate majorări ale pensiei.

32. Prima instanță a dedus că Moraru Igor putea pretinde la stabilirea unei noi mărimi a pensiei, doar în cazul în care dispunea de dreptul la diferite pensii, însă, în speța astfel de circumstanțe nu s-au constatat. Reclamantul pretinde din nou la aceeași categorie de pensie, de care beneficiază începând cu 11.09.2015.

33. Prima instanță a menționat că aceeași concluzie derivă și din Legea nr.156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensie, care de asemenea nu admite stabilirea din nou a aceleiași categorii de pensie.

34. Prima instanță a conchis că decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.91/2021/30210 din 21.05.2021, precum și decizia adoptată în procedura prealabilă exprimată prin răspunsul CNAS nr.M-1060/21 din 07.06.2021, sunt legale și temeiuri de a fi anulate nu se atestă.

35. Din considerentele stabilite, prima instanță a concluzionat ca fiind nefondate cerințelor lui Moraru Igor cu privire la anularea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil privind recalcularea pensiei sale, reieșind din vechimea în muncă de 33 ani 02 luni 00 zile și din suma soldei calculate din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 01.04.2021, motiv pentru care acțiunea urmează a fi respinsă, ca fiind neîntemeiată.

36. La acest capitol, instanța de fond a subliniat că, atunci când pensia a fost stabilită la 11 septembrie 2015, conform Legii nr.1544/1993, Moraru Igor nu mai poate pretinde la stabilirea unei noi pensii pentru vechime în muncă. Cu toate acestea, Moraru Igor poate beneficia ulterior conform Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544/1993 în coroborare cu Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensie, la momentul depunerii cererii, de stabilire a pensiei pentru limita de vârstă în condiții generale, unde în stagiul de cotizare vor fi incluse toate perioadele contributive.

37. Pe final, prima instanță a dedus că dreptul la pensie pentru vechimea în muncă apare o singură dată și anume, după eliberarea din serviciu, cu dreptul de recalculare în condițiile legii.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL:

38. La 06 iulie 2022, în conformitate cu art.232 alin.(1) din Codul administrativ, Moraru Igor, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață, prin intermediul poștei electronice, a depus apel inițial (nemotivat) împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 05 august 2022, în conformitate cu art.232 alin.(2) din Codul administrativ, a prezentat motivarea apelului, solicitând

casarea hotărârii din 04 iulie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, cu emiterea unei decizii noi de admitere integrale a acțiunii sale.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL:

39. Prin decizia din 29 martie 2023 a Curții s-a respins apelul depus de Moraru Igor împotriva hotărârii din 04 iulie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani.

40. Instanța de apel a motivat decizia considerând justă soluția primei instanțe privind netemeinicia pretenției privind constatarea ilegalității deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.91/2021/30210 din 21.05.2021, precum și a deciziei adoptate în procedura prealabilă exprimată prin răspunsul CNAS nr.M-1060/21 din 07.06.2021, obligarea CNAS de a efectua recalcularea pensiei lui Moraru Igor, devreme ce, în ședința de judecată cu certitudine s-a stabilit că, începând cu *11 septembrie 2015*, Moraru Igor este beneficiar de pensie pentru vechime în muncă cu stagiul necesar, cu includerea perioadelor cu avantaj de 33 ani 02 luni 00 zile și din suma soldei calculate din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 01.04.2021. Or, perioada 16.09.2015 – 01.04.2021, în care Moraru Igor a activat în cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat, nu poate constitui temei pentru recalcularea pensiei pentru vechime în muncă, prin includerea vechimii în muncă obținute suplimentar după data realizării dreptului la pensie pentru vechime în muncă – 11 septembrie 2015, întrucât dreptul la pensie pentru vechimea în muncă apare o singură dată, și anume, după eliberarea din serviciu, cu dreptul de recalculare în condițiile legii. Pensiile stabilite în baza Legii nr.1544/1993 pot fi recalculate doar în temeiul art.61 din Legea vizată.

41. Instanța de apel a rezumat că normele invocate de Moraru Igor în conținutul acțiunii ca temei de recalculare a pensiei pentru vechime în muncă se referă la condițiile de stabilire a pensiei și mărimea pensiilor *la eliberarea inițială din serviciu*, pe când în speță reclamantul a solicitat stabilirea repetată a mărimii pensiei pentru vechimea în muncă în legătură cu reangajarea acestuia în serviciu.

42. Instanța de apel a precizat că la lucrările dosarului nu se atestă probe concludente din care să rezulte că la 11 septembrie 2015, lui Moraru Igor i-a fost stabilită pensia la prelungirea peste limita de vârstă a termenului de aflare în serviciu în condițiile art.2 alin (2) din Legea nr.1544/1993.

43. La rândul său, art.61 alin. (2) din Legea nr.1544/1993 se referă la pensia stabilită pentru limită de vârstă și este aplicabil cazului doar în situația în care la stabilirea pensiei au fost aplicate art.2 alin.(2) din aceeași Lege, condiție ce nu rezultă la caz. Or, conform documentelor cauzei care nu au fost

contestate de părțile în litigiu, pensia reclamantului a fost stabilită la eliberarea din serviciu conform art.2 alin (1) din Legea nominalizată și nicidecum la prelungirea termenului de aflare în serviciu conform art.2 alin.(2) din aceeași lege.

44. Instanța de apel a menționat că Moraru Igor ar putea pretinde la stabilirea unei noi mărimi a pensiei, doar în cazul în care dispunea de dreptul la diferite pensii, însă, în speța dedusă judecătii, astfel de circumstanțe nu s-au constatat, reclamantul/apelant a pretins din nou la aceeași categorie de pensie, de care beneficiază din 11 septembrie 2015.

45. Această concluzie derivând și din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensie, care de asemenea nu admite stabilirea din nou a aceleiași categorii de pensie.

46. Din sensul Legii nr.1544 din 23 iunie 1993, Moraru Igor nu se încadrează în categoria persoanelor care ar putea să beneficieze de recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu, având în vedere faptul că acestuia anterior i-a fost stabilită pensie pentru vechimea în muncă și este deja beneficiar de pensie pentru vechime în muncă stabilită conform Legii respective.

47. Instanța de apel a remarcat că atunci când pensia a fost stabilită la 11 septembrie 2015 conform Legii nr.1544/1993 cu privire la asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, urmare a reangajării în serviciu militar și obținerii a unei noi vechimi în serviciu, Moraru Igor nu este în drept de a solicita Casei Naționale de Asigurări Sociale stabilirea unei noi pensii pentru vechime în muncă. Or, obligând Casa Națională de Asigurări Sociale de a reexamina și de a stabili din nou mărimea pensiei lui Moraru Igor, cu actualizarea mărimii în raport cu vechimea obținută la 11 septembrie 2015, se vor sfida prevederile legale abordate supra, și anume, că recalcularea mărimii pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare.

48. La acest capitol, instanța de apel a accentuat că Moraru Igor poate beneficia ulterior conform Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544/1993 (în redacția Legii nr.282 din 16 decembrie 2016, în vigoare din 01 ianuarie 2017), în coroborare cu Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensie, la momentul depunerii cererii, de stabilire a pensiei pentru limita de vârstă în condiții generale unde în stagiul de cotizare vor fi incluse toate perioadele contributive.

49. Suplimentar, instanța de apel a rezumat că Legea nr.1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, nu prevede dreptul la recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă stabilită anterior sau stabilirea repetată a pensiei pentru vechime în muncă după o eventuală reangajare a beneficiarului de pensie și obținerii unei noi vechimi de muncă, adică nu se admite stabilirea din nou a aceleași categorii de pensie.

50. În circumstanțele constatate, instanța de apel a considerat neîntemeiat apelul depus de Moraru Igor cu respingerea acestuia și menținerea hotărârii primei instanțe.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS:

51. La 31 martie 2023, Moraru Igor, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a depus recurs nemotivat împotriva deciziei instanței de apel, iar la 08 iulie 2023 a prezentat motivarea recursului, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 29 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 04 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, cu emiterea unei decizii noi de admitere integrală a acțiunii sale.

SOLICITĂRILE RECURENTULUI:

52. În susținerea recursului Moraru Igor, reprezentat de avocatul Musteață Eugeniu a indicat că instanța de apel a făcut trimitere la o lege care nu este aplicabilă în speță, or, deși în motivarea deciziei contestate instanța de apel nu a indicat expres prevederile art.33 alin.(1) lit.a) din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, totuși din textul deciziei rezultă că la aplicarea prevederilor art.61 din Legea nr.1544/1993, instanța a împrumutat ipoteze din prevederile art.33 alin.(1) lit.a) din Legea nr.156/1998, prin invocare faptului precum că recalcularea pensiei se face doar în baza actelor existente de până la stabilirea pensiei, cu toate că, o astfel de ipoteză nu rezultă din art.61 din Legea nr.1544/1993.

53. La caz, instanța de apel a interpretat eronat prevederile art.61 din Legea nr.1544/1993.

54. Instanța de apel a reținut în favoarea soluției faptul precum că recalcularea pensiei în temeiul Legii nr.1544/1993, poate avea loc doar în cazul în care beneficiarul este pensionar pentru limita de vârstă și doar în baza actelor ce au fost prezentate suplimentar, dar care au existat până la data stabilirii pensiei inițiale.

55. Instanțele de judecată ierarhic inferioare eronat au concluzionat precum că reieșind din prevederile art.61 din Legea nr.1544/1993, recalcularea pensiei se face doar în baza actelor existente de până la stabilirea pensiei, or, această normă de drept nu degajează o astfel de ipoteză, dimpotrivă indică că recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

56. Instanțele de judecată au ignorat faptul că CNAS a început a stabili, calcula și a achita pensia angajaților structurilor de forță începând cu 01 ianuarie 2017, iar din data intrării în vigoare a Legii nr.1544/1993 - până la 01 ianuarie 2017, circumstanța precum „reangajarea” în structurile de forță, constituie temei de recalculare a pensiei.

57. Recurentul consideră că o interpretare diferită a art.61 din Legea nr.1544/1993 contravine principiului securității raporturilor juridice consfințit de art.6 CEDO.

58. Instanța de apel și-a întemeiat soluția pe faptul că în temeiul art.61 din Legea nr.1544/1993 pot pretinde la recalcularea pensiei doar pensionarii pe limita de vârstă care au prelungit raporturile de muncă prin prisma alin.(2) al aceluiași articol.

59. La acest aspect, recurentul a reținut că potrivit art.61 alin.(2) din Legea nr.1544/1993, pensionarilor cărora li s-a prelungit raporturile de muncă li se efectuează recalcularea pensiei după trecerea lor în rezervă sau în retragere. Din norma dată de drept nu reiese că recalcularea pensiei se efectuează doar pensionarilor cărora li s-a prelungit raporturile de muncă. Norma dată de drept nu stabilește cercul de persoane cărora li se recalculează pensia, ci doar se indică momentul în care se efectuează recalculul pensiei pentru o anumită categorie de pensionari.

60. Afară de aceasta, art.2 din Legea nr.1544/1993 stabilește momentul apariției dreptului la pensie, ca regulă, la data încetării serviciului și cu titlu de excepție la data prelungirii termenului de aflare în serviciu peste limita de vârstă dacă întrunește condițiile prevăzute de art.13 lit.a) din aceeași lege.

61. Din logica instanței de apel recalculul pensiei urmează să se efectuează doar celor care continuă să activeze în serviciu după stabilirea

pensiei pe limita de vârstă. Alegația precum că recalcularea pensiei se face doar în baza actelor ce au existat până la data stabilirii pensiei, dar au fost prezentate ulterior este o concluzie eronată la care s-a ajuns prin excluderea ipotezelor concrete din aria de ipoteze pe care le acoperă norma juridică, denaturează sensul acesteia.

62. Legislatorul la art.61 alin.(1) din Legea nr.1544/1993, expres a prevăzut posibilitatea recalculării pensiei în cazul în care apar circumstanțe noi, care duc la majorarea acesteia, fără a face precizare despre proveniența actelor suplimentare și data apariției lor, stabilind doar că recalculul se va face pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi. Perioada de serviciu acumulată după data stabilirii pensiei, constituie temei de recalculare a pensiei în baza alin.(2) al art.61 din Legea nr.1544/1993, din care rezultă că în cazul în care persoana a mai activat în serviciu după stabilirea pensiei i se recalculează pensia după trecerea lor în rezervă sau în retragere (demisie/concediere). Aici, legislatorul a indicat expres că în cazul în care persoana a mai activat în serviciu după stabilirea pensiei, această circumstanță constituie temei de recalculare a pensiei după încetarea serviciului.

63. La 07 august 2023, prin intermediul poștei electronice, Curtea Supremă de Justiție a notificat Casei Naționale de Asigurări Sociale și Serviciului de Protecție și Pază de Stat copia recursului depus de Moraru Igor, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață, cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referințelor, cu toate acestea intimații nu și-au valorificat acest drept și nu au prezentat referințe.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ:

64. Articolul XI alin.(1) și (3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) statuează că:

„(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art.IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art.VII, care vor intra în vigoare la 1 septembrie 2023. (3) Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.”

65. Din sensul normei de drept enunțate urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

66. Recursul depus de Moraru Igor, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață, a fost declarat până la data intrării în vigoare a Legii nr.246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023, și anume la *31 martie 2023* cel inițial (nemotivat), și la *08 iulie 2023* cel motivat, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

67. Articolul 244 alin.(1) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la 01 septembrie 2023) statuează că:

„(1) Hotărârile curții de apel ca instanță de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

68. Articolul 245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la 01 septembrie 2023) prevede că:

(1) Recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

(2) Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.”

69. Articolul 246 alin.(1) și (2) lit.a)-f) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la 01 septembrie 2023) reglementează că:

„(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere.

(2) Recursul se declară inadmisibil *in special* când: a) decizia instanței de apel nu poate fi contestată cu recurs; b) recursul este depus în mod repetat; c) recursul este depus de o persoană neîmputernicită; d) recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art. 245 alin. (1); e) motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2); f) cererea de recurs nu corespunde cerințelor stabilite la art. 244 alin. (2), art. 233 alin. (1) și (2) și art. 234 alin. (2) și recurentul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de Curtea Supremă de Justiție.”

MOTIVAREA INSTANȚEI DE RECURS:

70. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată, în ședință publică, la *29 martie 2023*.

71. Actele cauzei atestă că copia dispozitivului deciziei a instanței de apel a fost notificată reprezentantului recurentului Moraru Igor, avocatul Eugeniu Musteață, la poșta electronică a acesteia, la *04 aprilie 2023*, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de expediere a actelor judecătorești anexată la dosar (f.d.117).

72. Totodată, din materialele dosarului rezultă că copia deciziei integrale (motivată) a instanței de apel a fost notificată avocatului Eugeniu Musteață la *24 iulie 2023*, prin intermediul poștei electronice, fapt ce se confirmă prin scrisoarea anexată la dosar (f.d.121).

73. Astfel, recursul inițial (nemotivat) din *31 martie 2023* și cel motivat din *08 iulie 2023*, au fost depuse de Moraru Igor, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață, cu respectarea prevederilor art.245 din Codul

administrativ (în redacția legii în vigoare *până la* operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023, în vigoare 01 septembrie 2023).

74. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că din analiza prevederilor legale precitate supra rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului depus *până la data de 01 septembrie 2023*, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate la art.246 alin.(2) din Codul administrativ, dar urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

75. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că sintagma „*în special*” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

76. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile curții de apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

77. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus.

78. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „*motivarea recursului*” de la art.245 alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

79. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

80. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

81. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [*Golder împotriva Regatului Unit, pct.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct.230*]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui

recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (*Luordo împotriva Italiei, pct.85*). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (*Levages Prestations Services împotriva Franței, pct.45*). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (*Botten v. Norway, hotărârea din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141, §39*).

82. La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 CEDO (*Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, §31, Seria A, nr.212-A*).

83. În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a declara inadmisibil recursul depus de Moraru Igor, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață.

84. În conformitate cu prevederile art.230 și art.246 din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul depus de Moraru Igor, reprezentat de avocatul Musteață Eugeniu.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni